

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ VE TÜRKİYE CUMHURİYETİ
EĞİTİM PROGRAMLARININ KARŞILAŞTIRILMASINA İLİŞKİN
ÜNİVERSİTEYE GEÇİŞ UYUM ÇALIŞTAYI RAPORU

HAZİRAN 2026

KKTC VE T.C. EĞİTİM PROGRAMLARININ KARŞILAŞTIRILMASINA İLİŞKİN ÜNİVERSİTEYE GEÇİŞ UYUM ÇALIŞTAYI RAPORU

EYFOR XVII kapsamında hazırlanmıştır

11-15 Mayıs 2026 | Antalya

1. Baskı • Haziran 2026 • Ankara

E-ISBN • 978-625-92538-5-5

RAPOR YAYIN KÜNYESİ

Rapor Adı

KKTC ve T.C. Eğitim Programlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Üniversiteye Geçiş Uyum Çalıştayı Raporu

Tarih ve Yer

11-15 Mayıs 2026, Antalya

Hazırlanma Bağlamı

EYFOR XVII kapsamında gerçekleştirilen “KKTC ve T.C. Eğitim Programlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Üniversiteye Geçiş Uyum Çalıştayı” sonucunda hazırlanmıştır.

Yasal Sorumluluk

Raporda yer alan görüşler, değerlendirmeler, öneriler ve sonuçlar çalıştay katılımcılarının katkıları doğrultusunda oluşturulmuş olup, içeriklerin bilimsel ve hukuki sorumluluğu ilgili katkı sahiplerine aittir.

Yayın Hakları

Bu yayının basım, yayın ve dağıtım hakları Eğitim Yöneticileri ve Uzmanları Derneği'ne (EYUDER) aittir. EYUDER'in yazılı izni olmaksızın raporun tamamı veya herhangi bir bölümü çoğaltılamaz, yayımlanamaz, depolanamaz ve dağıtılamaz.

Baskı Bilgisi

1. Baskı: Haziran 2026, Ankara

İmtiyaz Sahibi

EYUDER

Genel Yayın Yönetmeni

Doç. Dr. Adem ÇİLEK

Editörler

Uzm. Nazmiye HAZAR¹

— KKTC MEB Talim ve Terbiye Kurul Üyesi —

ORCID: 0000-0003-3816-9744

Dr. Eray SELÇUK²

— T.C. MEB Ölçme ve Değerlendirme Uzmanı —

ORCID: 0000-0003-4033-4219

Dizgi ve Kapak Tasarım

Mehmet ARSLANTAY - Murat KOÇALI

İletişim

Eğitim Yöneticileri ve Uzmanları Derneği

İnternet: www.eyuder.org.tr

ÖNSÖZ

Bu rapor, EYFOR XVII kapsamında gerçekleştirilen “KKTC ve T.C. Eğitim Programlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Üniversiteye Geçiş Uyum Çalıştayı” sonucunda hazırlanmıştır. Raporu yer alan görüşler, değerlendirmeler, öneriler ve sonuçlar çalıştay katılımcılarının katkıları doğrultusunda oluşturulmuş olup, içeriklerin bilimsel ve hukuki sorumluluğu ilgili katkı sahiplerine aittir.

Bu yayının basım, yayın ve dağıtım hakları Eğitim Yöneticileri ve Uzmanları Derneği'ne (EYUDER) aittir. EYUDER'in yazılı izni olmaksızın bu raporun tamamı veya herhangi bir bölümü; elektronik, mekanik, dijital, fotokopi, kayıt veya benzeri herhangi bir yöntemle çoğaltılamaz, yayımlanamaz, depolanamaz ve dağıtılamaz.

Bu rapor, EYFOR XVII kapsamında düzenlenen çalıştayda elde edilen bulgu, görüş ve önerilerin eğitim paydaşlarıyla paylaşılması amacıyla hazırlanmıştır.

İÇİNDEKİLER	Sayfa
İç Kapak	2
Rapor Yayın Künyesi	3
Önsöz	4
İçindekiler	5
Çalıştay Organizasyon Yapısı ve Katılımcı Listesi	7
Çalıştay Yürütücüleri	7
Düzenleme Kurulu Başkanları	7
KKTC Milli Eğitim Bakanlığı Katılımcıları	7
T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Katılımcıları	7
Özet	9
Abstract	10
1. Giriş	11
2. Araştırmanın Amacı ve Kapsamı	12
2.1. Araştırmanın Amacı	12
2.2. Araştırmanın Kapsamı	12
2.2.1. Ders Alanları	12
2.2.2. Eğitim Düzeyleri	13
2.2.3. Öğrenci Grupları	13
2.2.4. Karşılaştırma Boyutları	13
3. Yöntem	14
3.1. Çalıştayın Niteliği	14
3.2. Çalıştay Süreci	14
3.3. Katılımcılar	14
3.4. Veri Toplama ve Analiz Süreci	14
4. Bulgular ve Yorumlar	15
4.1. Eğitim Programlarının Yapısal Karşılaştırılması	15
4.2. Türkçe ve Dil Eğitimi Alanına İlişkin Bulgular	15
4.3. Matematik Eğitimi Alanına İlişkin Bulgular	16
4.4. Fen Bilimleri Alanına İlişkin Bulgular	16
4.5. Sosyal Bilimler, Tarih ve Coğrafya Alanına İlişkin Bulgular	17
4.6. Bilişim Teknolojileri ve Dijital Dönüşüm Alanına İlişkin Bulgular	18
4.7. Ölçme ve Değerlendirme Sistemlerine İlişkin Bulgular	18
4.8. Örtük Müfredat, Değerler Eğitimi ve Kurumsal İşbirliği Boyutu	19

5. Tartışma	20
5.1. Eğitim Sistemlerinin Program Felsefesi Açısından Değerlendirilmesi	20
5.2. Ölçme ve Değerlendirme Sistemlerinin Eğitim Üzerindeki Etkisi	21
5.3. Matematik ve Fen Bilimleri Başarısına İlişkin Değerlendirme	21
5.4. Sosyal Bilimler ve Tarih Öğretiminin Kimlik Boyutu	22
5.5. Dijital Dönüşüm ve Bilişim Teknolojilerinin Stratejik Rolü	22
5.6. Öğrenci İzleme ve Veri Yönetimi Sorunu	22
6. Sonuç ve Öneriler	23
Kaynakça	26

Çalıştay Organizasyon Yapısı ve Katılımcı Listesi

Çalıştay Yürütücüleri

Uzm. Nazmiye HAZAR	Dr. Eray SELÇUK
KKTC MEB Talim ve Terbiye Kurul Üyesi	T.C. MEB Ölçme ve Değerlendirme Uzmanı

Düzenleme Kurulu Başkanları

S. No	Adı Soyadı	Kurumu
1	Doç. Dr. Adem ÇİLEK	Çankırı Karatekin Üniversitesi – EYUDER
2	Dr. Okan ÇOBAN	T.C. Millî Eğitim Bakanlığı
3	Dr. Dinçer BEKTAŞ	T.C. Millî Eğitim Bakanlığı
4	Dr. Melike ÇETİNKAYA	T.C. Millî Eğitim Bakanlığı
5	Dr. Melek Gökse ERDEĞER	T.C. Millî Eğitim Bakanlığı
6	Dr. Deniz GÖRGÜLÜ	T.C. Millî Eğitim Bakanlığı
7	Uzm. Nazmiye HAZAR	KKTC Milli Eğitim Bakanlığı
8	Dr. Öğr. Üyesi Güler KARAMAN	Bülent Ecevit Üniversitesi
9	Uzm. Osman KOCAMAN	T.C. Millî Eğitim Bakanlığı
10	Dr. Eray SELÇUK	T.C. Millî Eğitim Bakanlığı
11	Uzm. Aynur TAŞÇIGİL	T.C. Millî Eğitim Bakanlığı
12	Dr. Mehtap NAİLLİOĞLU KAYMAK	T.C. Millî Eğitim Bakanlığı

KKTC Milli Eğitim Bakanlığı Katılımcıları

S. No	Adı Soyadı	Kurumu
1	Uzm. Nazmiye HAZAR	KKTC Milli Eğitim Bakanlığı
2	Uzm. Sinem ARICA	Alsancak İlkokulu
3	Uzm. İlike ASLIM	Değirmenlik İlkokulu
4	Uzm. Rifat CAN	Bekirpaşa Lisesi
5	Nesrin GÖKŞAH	Değirmenlik İlkokulu
6	Uzm. Esin Hürtaş GÜÇLÜELLER	Dr. Suat Günsel Devlet İlkokulu (İskele)
7	Yaren KARAHASAN	Değirmenlik İlkokulu
8	Yard. Doç. Dr. Nedime KARASEL	Değirmenlik İlkokulu
9	Ebru KURTEL	Değirmenlik İlkokulu
10	Aysun KUBİLAY	Dr. Suat Günsel Devlet İlkokulu (Gazimağusa)
11	Osman OĞUZ	Yenierenköy İlkokulu
12	Akgül OYLUM	Dr. Suat Günsel Devlet İlkokulu (Gazimağusa)
13	Uzm. İfşen ŞARAFAT	Yenierenköy İlkokulu
14	Adil TARHAN	Dipkarpaz Recep Tayyip Erdoğan Ortaokulu
15	Öznur TANOK MARABA	Dr. Suat Günsel Devlet İlkokulu (Gazimağusa)
16	Uzm. Yeliz TOSUN	Muharrem Döveç Ortaokulu
17	Dr. Öğr. Üyesi Tuba VEDİ DİLEK	Lefke Gazi Lisesi
18	Dila VURUR	Değirmenlik İlkokulu
19	Ayça YORGANCI VURANA	Şht. Salih Terzi İlkokulu
20	Uzm. Behiye YILDIZ	Kumyalı İlkokulu

T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Katılımcıları

No	Adı Soyadı	Kurumu
1	Dr. Eray SELÇUK	T.C. Millî Eğitim Bakanlığı
2	Özlem ACAR	T.C. Millî Eğitim Bakanlığı
3	Serap ALPARSLAN	T.C. Millî Eğitim Bakanlığı
4	Burçin ARICI	T.C. Millî Eğitim Bakanlığı
5	Dr. Deniz BALA	T.C. Millî Eğitim Bakanlığı
6	Muzaffer BARMAN	T.C. Millî Eğitim Bakanlığı
7	Gülcan BEKEZ ESİN	T.C. Millî Eğitim Bakanlığı
8	Ebru BİLEN	T.C. Millî Eğitim Bakanlığı
9	Buluş BAŞ	T.C. Millî Eğitim Bakanlığı
10	Leyla CAN	T.C. Millî Eğitim Bakanlığı

No	Adı Soyadı	Kurumu
11	Ergün ÇIÇEK	T.C. Millî Eğitim Bakanlığı
12	Bircan Gülçin DELİKAYA	T.C. Millî Eğitim Bakanlığı
13	Feryal DELİKAYA	T.C. Millî Eğitim Bakanlığı
14	Ümran DEMİR	T.C. Millî Eğitim Bakanlığı
15	Uzm. Mustafa DEMİR	T.C. Millî Eğitim Bakanlığı
16	Duygu DURULAN	T.C. Millî Eğitim Bakanlığı
17	Ferda KANAT	T.C. Millî Eğitim Bakanlığı
18	Murat KARACA	T.C. Millî Eğitim Bakanlığı
19	Gülseren KARAKAYA	T.C. Millî Eğitim Bakanlığı
20	Yusuf Sabri KOCAL	T.C. Millî Eğitim Bakanlığı
21	Hatice Nur YILDIZ KOCAL	T.C. Millî Eğitim Bakanlığı
22	Sonaray KÖSE	T.C. Millî Eğitim Bakanlığı
23	Elif ARKALI	T.C. Millî Eğitim Bakanlığı
24	Şeyma MOĞUL	T.C. Millî Eğitim Bakanlığı
25	Gönül YERLEŞMİŞ	T.C. Millî Eğitim Bakanlığı
26	Gülbahar Dilek ÖRENLİLİ	T.C. Millî Eğitim Bakanlığı
27	Rümeysa HAMAK	T.C. Millî Eğitim Bakanlığı
28	Uzm. Sevgi GÖKTAŞ	T.C. Millî Eğitim Bakanlığı
29	İsmail Hakkı GÜVEN	T.C. Millî Eğitim Bakanlığı
30	Fusun KILIÇ	T.C. Millî Eğitim Bakanlığı
31	Ercan KÜÇÜKŞENER	T.C. Millî Eğitim Bakanlığı
32	Dr. Zuhâl Arife KÜÇÜK	T.C. Millî Eğitim Bakanlığı
33	Meryem KÖKTAŞ	T.C. Millî Eğitim Bakanlığı
34	Ezgi GÜLMELİ AYMAZ	T.C. Millî Eğitim Bakanlığı
35	Behiye SALT KAYA	T.C. Millî Eğitim Bakanlığı
36	Uzm. Sezer ŞENTÜRK	T.C. Millî Eğitim Bakanlığı
37	Derya TOSUNOĞLU	T.C. Millî Eğitim Bakanlığı
38	Hüseyin ÜNSAL	T.C. Millî Eğitim Bakanlığı
39	Funda ÜNAL	T.C. Millî Eğitim Bakanlığı
40	Hayriye YAVRU	T.C. Millî Eğitim Bakanlığı
41	Zeynep Sude BACACI	T.C. Millî Eğitim Bakanlığı
42	Aytaç YILMAZ	T.C. Millî Eğitim Bakanlığı

Özet

Bu araştırma, 14 Mayıs 2026 tarihinde 17. Uluslararası Eğitim Yönetimi Forumu (EYFOR XVII) kapsamında gerçekleştirilen “**KKTC ve Türkiye Cumhuriyeti Eğitim Programlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Üniversiteye Geçiş Uyum Çalıştayı**” sürecinde elde edilen verilerin analizine dayanmaktadır. Çalışmada Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) ile Türkiye Cumhuriyeti (TC) eğitim sistemleri; öğretim programları, ölçme-değerlendirme uygulamaları, öğretim süreçleri, beceri temelli yaklaşımlar ve üniversiteye geçiş sistemleri açısından karşılaştırmalı olarak ele alınmıştır. Araştırma kapsamında Türkçe, Matematik, Fen Bilimleri, Sosyal Bilimler, Tarih, Coğrafya ve Bilişim Teknolojileri ders alanlarına ilişkin programlar incelenmiş; resmi dokümanlar, çalıştay sunumları, uzman görüşleri ve katılımcı tartışmaları veri kaynağı olarak kullanılmıştır. Veriler, nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde içerik analizi ve tematik değerlendirme yöntemleriyle çözümlenmiştir. Bulgular, KKTC eğitim sisteminin daha çok içerik ve sınav odaklı bir yapı sergilediğini; Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin ise beceri temelli, süreç odaklı ve disiplinler arası öğrenme yaklaşımını merkeze aldığını göstermektedir. Ölçme-değerlendirme uygulamalarında KKTC'de yazılı sınav ağırlıklı bir yapı bulunurken, Türkiye'de süreç temelli ölçme araçlarının daha yaygın kullanıldığı belirlenmiştir. Ayrıca fen bilimleri ve bilişim teknolojileri alanlarında program benzerliklerinin yüksek olduğu; ancak dijital dönüşüm, yapay zekâ okuryazarlığı ve uygulama temelli öğrenme açısından farklılıklar bulunduğu tespit edilmiştir. Sosyal bilimler ve tarih alanlarında KKTC programlarında yerel ve kültürel aidiyet vurgusunun öne çıktığı; Türkiye programlarında ise eleştirel düşünme ve çoklu perspektif yaklaşımının daha belirgin olduğu görülmüştür. Araştırma sonucunda, iki eğitim sistemi arasında genel bir program uyumu bulunmakla birlikte; ölçme-değerlendirme standartları, öğrenci izleme sistemleri ve dijital pedagojik yeterlilikler açısından geliştirilmesi gereken alanların olduğu ortaya konmuştur.

Anahtar Kelimeler: *KKTC eğitim sistemi, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, eğitim programları, ölçme ve değerlendirme, üniversiteye geçiş, karşılaştırmalı eğitim, dijital dönüşüm*

Abstract

This research is based on the analysis of data obtained during the “Workshop on the Alignment of TRNC and Türkiye Curricula for Transition to Higher Education,” held within the scope of the 17th International Educational Administration Forum (EYFOR XVII) on May 14, 2026. The study comparatively examines the educational systems of the Turkish Republic of Northern Cyprus (TRNC) and the Republic of Türkiye in terms of curricula, assessment and evaluation practices, instructional processes, competency-based approaches, and higher education entrance systems. Within the scope of the research, curricula related to Turkish, Mathematics, Science, Social Sciences, History, Geography, and Information Technologies were analyzed. Official curriculum documents, workshop presentations, expert opinions, and participant discussions served as data sources. The data were analyzed using content and thematic analysis methods within a qualitative research framework. The findings indicate that while the TRNC educational system exhibits a more content- and examination-oriented structure, the Türkiye Century Education Model centralizes a competency-based, process-oriented, and interdisciplinary learning approach. Regarding assessment practices, a written-examination-dominated structure prevails in the TRNC, whereas process-oriented assessment tools are more widely utilized in Türkiye. Furthermore, although curricular similarities are high in science and information technologies, distinct differences emerge in digital transformation, artificial intelligence literacy, and practice-based learning. In social sciences and history, TRNC curricula stand out with an emphasis on local history and cultural identity, whereas Türkiye's curricula exhibit a more prominent focus on critical thinking and multiple-perspective approaches. In conclusion, although a general curricular alignment exists between the two educational systems, the study highlights critical areas for development regarding assessment standards, student monitoring systems, and digital pedagogical competencies.

Keywords: *TRNC educational system, Türkiye Century Education Model, educational curricula, measurement and evaluation, transition to higher education, comparative education, digital transformation*

1. Giriş

Eğitim sistemleri, yalnızca bireylere akademik bilgi kazandıran yapılar değil; aynı zamanda toplumsal gelişimi, ekonomik kalkınmayı, kültürel aktarımı ve bireylerin yaşam fırsatlarını belirleyen stratejik politika alanlarıdır. Günümüzde küreselleşme, dijital dönüşüm, yapay zekâ teknolojilerindeki gelişmeler ve uluslararası öğrenci hareketliliğinin artması, eğitim programlarının yalnızca ulusal ihtiyaçlara göre değil, aynı zamanda uluslararası yeterlilikler doğrultusunda da yeniden yapılandırılmasını gerekli hâle getirmiştir. Uluslararası eğitim göstergeleri de eğitim sistemlerinde beceri temelli öğrenme, problem çözme ve dijital yeterliliklerin giderek daha fazla önem kazandığını ortaya koymaktadır (OECD, 2023). UNESCO (2022) ise sürdürülebilir kalkınma hedefleri doğrultusunda eğitim sistemlerinin kapsayıcılık, dijital erişim ve yaşam boyu öğrenme ilkeleri çerçevesinde yeniden yapılandırılması gerektiğini vurgulamaktadır.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) ile Türkiye Cumhuriyeti eğitim sistemleri tarihsel, kültürel ve dilsel açıdan ortak bir temele dayanmasına rağmen, öğretim programları, ölçme-değerlendirme süreçleri, öğrenci yönlendirme mekanizmaları ve üniversiteye geçiş uygulamaları bakımından çeşitli farklılıklar göstermektedir. Özellikle son yıllarda Türkiye Cumhuriyeti Millî Eğitim Bakanlığı tarafından uygulamaya konulan Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli (TYMM), eğitim sisteminde beceri temelli, süreç odaklı ve disiplinler arası öğrenme yaklaşımını ön plana çıkaran yeni bir paradigma ortaya koymuştur (T.C. Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], 2024c).

KKTC eğitim sistemi ise uzun yıllardır büyük ölçüde Türkiye Cumhuriyeti kaynaklı öğretim materyalleri ve program yaklaşımlarından etkilenmekle birlikte, özellikle tarih, kültür ve kimlik eğitimi alanlarında yerel ihtiyaçlar doğrultusunda farklılaşan bir yapı sergilemektedir. Bunun yanında merkezi sınav sistemleri, kolej giriş uygulamaları ve akademik lise yönlendirme süreçleri, öğrencilerin eğitim yolculuğunu erken yaşlarda şekillendiren temel unsurlar arasında yer almaktadır. Mevcut program yapıları incelendiğinde, KKTC eğitim sisteminin akademik başarı, değerler eğitimi ve öğrenci yönlendirme süreçlerini birlikte ele alan bir yapı sergilediği görülmektedir (Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Millî Eğitim Bakanlığı, 2023).

Üniversiteye geçiş süreçlerinde iki sistem arasındaki uyum düzeyi, özellikle öğrenci hareketliliği bakımından önemli bir tartışma alanı oluşturmaktadır. KKTC’de öğrenim gören öğrencilerin önemli bir bölümü Türkiye Cumhuriyeti üniversitelerine, KKTC’deki yükseköğretim kurumlarına veya üçüncü ülke üniversitelerine yönelmektedir. Bu durum, öğretim programlarının karşılaştırılabilirliği, öğrenme çıktılarının uyumu ve ölçme-değerlendirme standartlarının benzerliği konularını daha önemli hâle getirmektedir.

14 Mayıs 2026 tarihinde EYFOR 17 Eğitim Yönetimi Forumu kapsamında gerçekleştirilen “KKTC ve T.C. Eğitim Programlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Üniversiteye Geçiş Uyum Çalıştayı”, iki ülke eğitim sistemi arasındaki benzerlik ve farklılıkların bilimsel ve uygulamalı olarak değerlendirilmesine yönelik önemli bir akademik paylaşım ortamı oluşturmuştur. Çalıştay sürecinde öğretim programları; Türkçe, Matematik, Fen Bilimleri, Sosyal Bilimler, Tarih, Coğrafya ve Bilişim Teknolojileri alanları temelinde incelenmiş; ayrıca ölçme-değerlendirme uygulamaları, öğretmen yeterlilikleri, dijital dönüşüm süreçleri ve üniversiteye geçiş mekanizmaları karşılaştırmalı olarak ele alınmıştır.

Çalıştayda elde edilen veriler, her iki eğitim sisteminde de öğrenci merkezli yaklaşımın ve değerler eğitiminin önemsendiğini göstermektedir. Bununla birlikte ölçme-değerlendirme anlayışı, süreç temelli öğrenme uygulamaları, dijital pedagojik yeterlilikler ve veri temelli eğitim yönetimi alanlarında belirgin yapısal farklılıkların bulunduğu görülmüştür. Özellikle öğrenci gelişimini uzunlamasına izleyen bütünlük veri sistemlerinin eksikliği, hem KKTC hem de Türkiye açısından dikkat çekici ortak sorun alanlarından biri olarak değerlendirilmiştir.

Bu rapor, çalıştay sürecinde elde edilen bulgular doğrultusunda KKTC ve Türkiye Cumhuriyeti eğitim sistemlerinin karşılaştırmalı analizini sunmayı; program yapıları, öğretim süreçleri ve üniversiteye geçiş uygulamaları açısından mevcut durumun değerlendirilmesine katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Karşılaştırmalı eğitim çalışmaları, farklı eğitim sistemlerinin yapısal özelliklerini analiz ederek eğitim politikalarının geliştirilmesine önemli katkılar sunmaktadır. Bu bağlamda bu çalışma, KKTC ve Türkiye

Cumhuriyeti eğitim sistemlerini program yapısı, ölçme-değerlendirme yaklaşımları ve öğrenme çıktıları açısından karşılaştırmalı bir perspektifle ele almaktadır.

2. Araştırmanın Amacı ve Kapsamı

2.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın temel amacı, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) ile Türkiye Cumhuriyeti eğitim sistemlerinde uygulanmakta olan öğretim programlarının karşılaştırmalı olarak incelenmesi ve üniversiteye geçiş süreçleri açısından uyum düzeylerinin değerlendirilmesidir.

Araştırma kapsamında özellikle öğretim programlarının yapısı, öğrenme çıktıları, ölçme-değerlendirme uygulamaları, öğretim yöntemleri, dijital dönüşüm süreçleri ve öğrenci yönlendirme mekanizmaları karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir.

Bu doğrultuda çalışmanın amaçları aşağıdaki şekilde belirlenmiştir:

- KKTC ve Türkiye Cumhuriyeti öğretim programlarının temel yapısal özelliklerini karşılaştırmak,
- Türkçe, Matematik, Fen Bilimleri, Sosyal Bilimler, Tarih, Coğrafya ve Bilişim Teknolojileri alanlarında program farklılıklarını belirlemek,
- Ölçme-değerlendirme sistemlerinin benzerlik ve farklılıklarını incelemek,
- Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin ortaya koyduğu beceri temelli yaklaşımın eğitim süreçlerine etkilerini değerlendirmek,
- Üniversiteye geçiş süreçlerinde program uyumu ve öğrenci hareketliliği açısından ortaya çıkan sorun alanlarını belirlemek,
- Dijital dönüşüm, yapay zekâ okuryazarlığı ve veri temelli eğitim yönetimi alanlarında mevcut durumu değerlendirmek,
- Eğitim politikalarına yönelik öneriler geliştirmek.

Araştırmanın temel problem cümlesi şu şekilde ifade edilmiştir:

“KKTC ve Türkiye Cumhuriyeti eğitim sistemleri arasında öğretim programları, ölçme-değerlendirme süreçleri ve üniversiteye geçiş uygulamaları bakımından hangi benzerlikler ve farklılıklar bulunmaktadır?”

Bu temel problem doğrultusunda aşağıdaki alt problemlere yanıt aranmıştır:

1. KKTC ve Türkiye öğretim programları hangi yönlerden benzerlik göstermektedir?
2. Program yapıları ve öğrenme çıktıları açısından temel farklılıklar nelerdir?
3. Ölçme-değerlendirme sistemleri öğrencilerin öğrenme süreçlerini nasıl etkilemektedir?
4. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin beceri temelli yaklaşımı mevcut program yapılarından hangi yönleriyle ayrılmaktadır?
5. Üniversiteye geçiş süreçlerinde öğrenci yönlendirme ve veri izleme sistemleri hangi düzeydedir?
6. Dijital dönüşüm ve yapay zekâ temelli öğrenme uygulamaları eğitim sistemlerine nasıl yansımaktadır?

2.2. Araştırmanın Kapsamı

Araştırma, 14 Mayıs 2026 tarihinde EYFOR 17 Eğitim Yönetimi Forumu kapsamında gerçekleştirilen “KKTC ve T.C. Eğitim Programlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Üniversiteye Geçiş Uyum Çalıştayı” sürecinde elde edilen veriler ile sınırlandırılmıştır.

Çalışma kapsamında aşağıdaki alanlar değerlendirilmiştir:

2.2.1. Ders Alanları

Analiz sürecinde veri olarak çalıştay sunumları, katılımcı tartışmaları ve uzman görüşleri dikkate alınmıştır.

- Türkçe / Dil Eğitimi

- Matematik
- Fen Bilimleri
- Sosyal Bilimler
- Tarih
- Coğrafya
- Bilişim Teknolojileri ve Yazılım (BTY)

Bu alanlarda;

- öğretim programları,
- kazanımlar,
- öğretim yöntemleri,
- beceri temelli yaklaşımlar,
- ölçme-değerlendirme uygulamaları,
- ders materyalleri

çerçevesinde karşılaştırmalı olarak tematik biçimde değerlendirilmiştir.

2.2.2. Eğitim Düzeyleri

Araştırma aşağıdaki eğitim kademelerini kapsamaktadır:

- İlköğretim (okulöncesi dahil)
- Ortaöğretim
- Lise düzeyi
- Üniversiteye geçiş süreci

2.2.3. Öğrenci Grupları

Çalışmada aşağıdaki öğrenci gruplarına ilişkin değerlendirmeler ele alınmıştır:

- Kolej giriş sistemi içerisindeki öğrenciler,
- Fen lisesi ve akademik lise hedefli öğrenciler,
- Genel ortaöğretim öğrencileri,
- Türkiye Cumhuriyeti üniversitelerine yönelen öğrenciler,
- KKTC yükseköğretim kurumlarına devam eden öğrenciler,
- Üçüncü ülke üniversitelerine yönelen öğrenciler.

2.2.4. Karşılaştırma Boyutları

Araştırma sürecinde karşılaştırmalar aşağıdaki temel boyutlar çerçevesinde gerçekleştirilmiştir:

- Program yapısı,
- Öğrenme çıktıları,
- Beceri temelli yaklaşım,
- Ölçme-değerlendirme anlayışı,
- Dijital dönüşüm uygulamaları,
- Öğretmen yeterlilikleri,
- Üniversiteye geçiş sistemleri,
- Öğrenci izleme ve veri yönetimi süreçleri.

Çalıştay kapsamında alan uzmanları tarafından gerçekleştirilen sunumlar, katılımcı görüşleri ve oturum tartışmaları doğrultusunda eğitim programlarına ilişkin karşılaştırmalı değerlendirmeler yapılmıştır

3. YÖNTEM

3.1. Çalıştayı Niteliği

Bu çalışma, EYFOR 17 Eğitim Yönetimi Forumu kapsamında düzenlenen “KKTC ve T.C. Eğitim Programlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Üniversiteye Geçiş Uyum Çalıştayı” sürecinde elde edilen sunumlar, uzman görüşleri ve oturum tartışmalarına dayalı nitel bir değerlendirme çalışmasıdır. Veri kaynakları, çalıştay sürecinde gerçekleştirilen uzman sunumları, oturumlara ilişkin raportör notları, katılımcı görüşleri, soru-cevap oturumlarında ortaya çıkan tartışmalar ve çalıştay sonunda oluşturulan değerlendirme kayıtlarından oluşmaktadır. Elde edilen veriler araştırma soruları doğrultusunda incelenmiş, benzer içerikler bir araya getirilerek tematik olarak sınıflandırılmıştır.

Çalıştay, 14 Mayıs 2026 tarihinde Alanya’da gerçekleştirilmiştir. Çalıştay sürecinde KKTC ve Türkiye Cumhuriyeti eğitim sistemleri; öğretim programları, ölçme-değerlendirme uygulamaları, üniversiteye geçiş süreçleri, öğretim yöntemleri ve dijital dönüşüm başlıkları kapsamında ele alınmıştır.

3.2. Çalıştay Süreci

Program kapsamında:

- alan uzmanları tarafından sunumlar gerçekleştirilmiş
- öğretmenler ve eğitim yöneticileri görüşlerini paylaşmış
- soru-cevap ve tartışma oturumları yürütülmüş
- ders alanlarına yönelik değerlendirmeler yapılmıştır.

3.3. Katılımcılar

Çalıştaya toplam 72 katılımcı iştirak etmiştir.

Katılımcılar:

- KKTC’den öğretmenler ve okul yöneticileri
- KKTC Talim ve Terbiye Dairesi temsilcileri
- Türkiye Cumhuriyeti’nden öğretmenler, yöneticiler ve eğitim uzmanları
- eğitim alanında görev yapan akademisyenlerden oluşmaktadır.

Verilerin analizinde içerik analizi kapsamında tematik analiz yaklaşımı kullanılmıştır. Çalıştay sürecinde elde edilen nitel veriler (sunum notları, tartışma kayıtları ve uzman görüşleri) araştırma soruları doğrultusunda kodlanmış; benzer kodlar bir araya getirilerek temalar oluşturulmuştur. Elde edilen temalar alan uzmanı değerlendirmeleri ile gözden geçirilerek doğrulanmıştır.

3.4. Veri Toplama ve Analiz Süreci

Çalıştay kapsamında elde edilen veriler; uzman sunumları, katılımcı görüşleri, oturum tartışmaları ve çalıştay notları yoluyla toplanmıştır.

Elde edilen nitel veriler, nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde tematik analiz yöntemi kullanılarak değerlendirilmiştir.

Bu doğrultuda veriler aşağıdaki ders alanları ekseninde sınıflandırılmıştır:

- Türkçe
- Matematik
- Fen Bilimleri
- Sosyal Bilimler
- Tarih
- Coğrafya
- Bilişim Teknolojileri ve Yazılım (BTY)

- Ölçme-değerlendirme uygulamaları

Araştırmanın inandırıcılığını artırmak amacıyla bulgular çalıştayda yer alan alan uzmanlarının görüşleri ile karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir.

4. Bulgular ve Yorumlar

4.1. Eğitim Programlarının Yapısal Karşılaştırılması

Çalıştay sürecinde elde edilen bulgular doğrultusunda, KKTC ve Türkiye Cumhuriyeti eğitim sistemlerinin program yapıları arasında önemli benzerlikler bulunmakla birlikte, uygulama yaklaşımı ve program felsefesi açısından belirgin farklılıklar olduğu görülmüştür. Her iki sistemde de öğrenci merkezli yaklaşım, değerler eğitimi ve temel beceri alanları ortak hedefler arasında yer almaktadır. Ancak Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli (TYMM) ile birlikte Türkiye’de daha belirgin biçimde beceri temelli, disiplinler arası ve süreç odaklı bir yapıya geçildiği belirlenmiştir. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli öğrencinin bilişsel, sosyal ve duyuşsal gelişimini bütüncül bir yaklaşımla ele almaktadır (T.C. Millî Eğitim Bakanlığı, 2024a).

KKTC eğitim sistemi ise daha çok içerik aktarımı, merkezi sınav başarısı ve yerel kimlik eksenli bir yapı göstermektedir. Özellikle programların uygulanma sürecinde öğretmen merkezli yaklaşımların sürdüğü ve ölçme-değerlendirme süreçlerinin büyük ölçüde sonuç odaklı ilerlediği ifade edilmiştir. Bu yaklaşım, öğrenmeyi destekleyen ve öğretim sürecine sürekli geri bildirim sağlayan biçimlendirici değerlendirme anlayışıyla örtüşmektedir (Black & Wiliam, 2009).

Tablo 1: KKTC ve Türkiye Eğitim Programlarının Genel Yapısal Karşılaştırması

İncelenen Boyut	KKTC	Türkiye (TYMM)
Program Yaklaşımı	İçerik ve sınav odaklı	Beceri ve süreç odaklı
Öğrenme Yapısı	Ünite temelli	Disiplinler arası
Ölçme Yaklaşımı	Sonuç odaklı	Süreç odaklı
Öğrenci Rolü	Daha pasif	Aktif katılımcı
Öğretmen Rolü	Bilgi aktarıcı	Rehber ve kolaylaştırıcı
Dijital Entegrasyon	Sınırlı	Sistematik
Veri Temelli İzleme	Düşük	Gelişmekte olan yapı

Bu bulgular doğrultusunda Türkiye’de uygulanan yeni modelin öğrenciyi yalnızca akademik başarı üzerinden değil; problem çözme, eleştirel düşünme, veri analizi ve üretim becerileri üzerinden değerlendirmeye yöneldiği görülmektedir.

4.2. Türkçe ve Dil Eğitimi Alanına İlişkin Bulgular

Türkçe öğretimi açısından iki sistem arasında temel amaçların benzer olduğu; ancak yöntemsel farklılıkların bulunduğu belirlenmiştir. KKTC’de Türkçe öğretiminin daha çok dil bilgisi, yazım kuralları ve sınav başarısı eksenli yürütüldüğü ifade edilmiştir. Özellikle merkezi sınavların etkisiyle öğrencilerin çoktan seçmeli soru çözme becerilerinin ön plana çıktığı belirtilmiştir.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli’nde ise dil öğretiminin yalnızca doğru kullanım becerisiyle sınırlı kalmadığı; öğrencilerin çoklu metin analizi, yorumlama, eleştirel okuma ve dijital okuryazarlık becerilerinin geliştirilmesine ağırlık verildiği ifade edilmiştir.

Tablo 2: Türkçe/Dil Eğitimi Alanında Karşılaştırmalı Bulgular

Alan	KKTC	Türkiye (TYMM)
Temel Yaklaşım	Dil bilgisi ağırlıklı	Beceri temelli
Ölçme	Yazılı sınav ve test	Süreç değerlendirme
Okuma Yaklaşımı	Bilgi odaklı	Eleştirel okuma
Yazma Becerisi	Kurallı yazım	Üretim ve yorumlama
Dijital Okuryazarlık	Sınırlı	Program içinde yer almakta

Çalıştayda özellikle okuduğunu anlama ve yorumlama becerilerinin üniversiteye geçiş başarısını doğrudan etkilediği vurgulanmıştır.

4.3. Matematik Eğitimi Alanına İlişkin Bulgular

Matematik öğretimi, çalıştay sürecinde üzerinde en fazla durulan alanlardan biri olmuştur. Katılımcılar tarafından hem KKTC’de hem Türkiye’de matematik başarısında son yıllarda düşüş gözlemlendiği ifade edilmiştir. Ancak bu düşüşün öğrenci gruplarına göre sistematik biçimde analiz edilmediği belirtilmiştir.

KKTC’de matematik öğretiminin büyük ölçüde işlem becerileri ve sınav başarısına dayandığı; öğrencilerin problem çözme ve analitik düşünme becerilerinin ikinci planda kaldığı ifade edilmiştir.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli’nde ise matematik öğretiminin;

- gerçek yaşam problemleri,
- modelleme,
- çok adımlı düşünme,
- matematiksel akıl yürütme,
- veri yorumlama

becerileri üzerinden yeniden yapılandırıldığı belirtilmiştir.

Tablo 3: Matematik Eğitimi Karşılaştırması

İncelenen Boyut	KKTC	Türkiye (TYMM)
Öğretim Yaklaşımı	İşlem odaklı	Problem çözme odaklı
Soru Yapısı	Tek doğru cevap	Çok aşamalı düşünme
Ölçme	Sonuç odaklı	Süreç ve beceri odaklı
Günlük Yaşam İlişkisi	Sınırlı	Güçlü
Analitik Düşünme	Orta düzey	Öncelikli beceri

Çalıştay sonucunda matematik öğretiminde beceri temelli soru yazımı konusunda öğretmen eğitimlerine ihtiyaç olduğu değerlendirilmiştir.

4.4. Fen Bilimleri Alanına İlişkin Bulgular

Fen bilimleri alanında yapılan değerlendirmelerde, KKTC’de Türkiye kaynaklı ders kitaplarının yoğun biçimde kullanıldığı ve program yapılarının büyük ölçüde benzerlik gösterdiği ifade edilmiştir. Ancak laboratuvar altyapısı, uygulama imkânları ve süreç değerlendirme uygulamalarında farklılıklar bulunduğu belirtilmiştir.

KKTC’de özellikle:

- laboratuvar imkânlarının okuldan okula değişmesi,
- deney temelli öğrenmenin sınırlı kalması,
- sınav odaklı öğretimin baskın olması

önemli sorun alanları olarak değerlendirilmiştir.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında ise fen öğretiminin;

- bilimsel süreç becerileri,
- sorgulama temelli öğrenme,
- STEM yaklaşımı,
- çevre ve sürdürülebilirlik,
- veri analizi

ekseninde yapılandırıldığı ifade edilmiştir.

Tablo 4: Fen Bilimleri Eğitimi Karşılaştırması

İncelenen Boyut	KKTC	Türkiye (TYMM)
Öğretim Yapısı	Teorik ağırlıklı	Uygulama ağırlıklı
Laboratuvar Kullanımı	Değişken	Sistematik
STEM Entegrasyonu	Sınırlı	Güçlü
Ölçme Yaklaşımı	Bilgi odaklı	Süreç ve beceri odaklı
Bilimsel Süreç Becerileri	Kısmen	Programın merkezinde

Katılımcılar, fen öğretiminde deneysel uygulamaların artırılması gerektiğini ve süreç temelli ölçme araçlarının yaygınlaştırılmasının önemli olduğunu ifade etmişlerdir.

4.5. Sosyal Bilimler, Tarih ve Coğrafya Alanına İlişkin Bulgular

Çalıştay kapsamında sosyal bilimler alanında yapılan değerlendirmelerde, KKTC ve Türkiye Cumhuriyeti eğitim sistemlerinin tarihsel ve kültürel açıdan ortak temellere sahip olduğu; ancak öğretim yaklaşımı ve beceri vurgusu bakımından farklılaştığı belirlenmiştir.

KKTC'de tarih öğretiminin ağırlıklı olarak;

- millî mücadele bilinci,
- Kıbrıs Türk halkının tarihsel süreci,
- kültürel aidiyet,
- toplumsal hafıza,
- yerel kimlik

üzerine yapılandırıldığı ifade edilmiştir. Özellikle Kıbrıs Türk Tarihi öğretim programlarının öğrencilerde tarihsel farkındalık ve kimlik bilinci oluşturma açısından güçlü olduğu değerlendirilmiştir.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında ise sosyal bilimler öğretiminde;

- tarihsel düşünme becerileri,
- eleştirel analiz,
- kanıt temelli öğrenme,
- çoklu bakış açısı geliştirme,
- coğrafi okuryazarlık,
- sosyal katılım

alanlarının ön plana çıktığı belirtilmiştir.

Tablo 5: Sosyal Bilimler ve Tarih Öğretimi Karşılaştırması

İncelenen Boyut	KKTC	Türkiye (TYMM)
Temel Yaklaşım	Yerel tarih ve kimlik odaklı	Küresel ve disiplinler arası yaklaşım
Öğretim Yapısı	Bilgi aktarımı ağırlıklı	Beceri temelli
Tarihsel Düşünme	Sınırlı	Sistematik
Kaynak Analizi	Kısmen	Güçlü
Coğrafi Okuryazarlık	Orta düzey	Program merkezinde
Ölçme Yaklaşımı	Yazılı sınav ağırlıklı	Süreç odaklı değerlendirme

Çalıştay sürecinde özellikle tarih öğretiminin artık yalnızca geçmiş aktaran bir alan olmadığı; öğrencilerin tarihsel analiz, neden-sonuç ilişkisi kurma ve eleştirel değerlendirme becerilerini geliştiren bir düşünme sistemi hâline geldiği vurgulanmıştır.

Coğrafya öğretiminde ise Türkiye'de;

- iklim değişikliği,
- çevresel sürdürülebilirlik,
- afet farkındalığı,
- mekânsal analiz,
- harita okuryazarlığı

gibi çağdaş konuların daha görünür hâle geldiği ifade edilmiştir.

4.6. Bilişim Teknolojileri ve Dijital Dönüşüm Alanına İlişkin Bulgular

Çalıştay kapsamında en dikkat çekici alanlardan biri bilişim teknolojileri eğitimi olmuştur. Katılımcılar, dijital dönüşümün eğitim sistemleri üzerindeki etkisinin giderek arttığını ve bilişim teknolojileri eğitiminin artık yalnızca teknik kullanım becerisi kazandıran bir alan olmaktan çıktığını ifade etmişlerdir.

KKTC’de bilişim teknolojileri eğitiminin temel olarak;

- dijital okuryazarlık,
- temel bilgisayar kullanımı,
- internet güvenliği,
- blok tabanlı kodlama,
- temel algoritma bilgisi

üzerine yapılandırıldığı belirtilmiştir.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli’nde ise bilişim teknolojileri öğretiminin;

- yapay zekâ okuryazarlığı,
- veri okuryazarlığı,
- dijital üretim,
- algoritmik düşünme,
- siber güvenlik,
- dijital etik,
- proje tabanlı öğrenme

alanlarına doğru genişlediği ifade edilmiştir.

Tablo 6: Bilişim Teknolojileri Eğitimi Karşılaştırması

İncelenen Boyut	KKTC	Türkiye (TYMM)
Temel Yaklaşım	Dijital kullanım becerisi	Dijital üretim ve tasarım
Kodlama Eğitimi	Temel düzey	Sistematik ve süreç temelli
Yapay Zekâ Okuryazarlığı	Sınırlı	Program içinde yer almakta
Veri Okuryazarlığı	Kısmen	Güçlü vurgu
Ölçme-Değerlendirme	Test ve uygulama	Portfolyo ve performans
Dijital Etik	Temel düzey	Çok boyutlu yapı

Çalıştayda özellikle bilişim teknolojileri eğitiminin öğrencilerin üniversite tercihleri ve uluslararası akademik yönelimleri üzerinde belirleyici bir alan hâline geldiği ifade edilmiştir.

Katılımcılar tarafından KKTC’de;

- yapay zekâ okuryazarlığı,
- veri analizi,
- dijital üretim,
- siber güvenlik,
- süreç temelli değerlendirme

alanlarının güçlendirilmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

4.7. Ölçme ve Değerlendirme Sistemlerine İlişkin Bulgular

Çalıştayın en kapsamlı tartışma alanlarından biri ölçme ve değerlendirme sistemleri olmuştur. Katılımcılar, eğitim sistemlerinin niteliğini belirleyen en önemli unsurlardan birinin ölçme-değerlendirme anlayışı olduğunu ifade etmişlerdir.

KKTC’de mevcut yapının büyük ölçüde;

- yazılı sınavlar,
- çoktan seçmeli testler,
- konu merkezli değerlendirme,

- dönem sonu başarı odaklı ölçme

yaklaşımına dayandığı belirtilmiştir.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında ise ölçme-değerlendirme anlayışının;

- süreç temelli,
- beceri odaklı,
- çok boyutlu,
- öğrenci gelişimini izlemeye dayalı

bir yapıya dönüştüğü ifade edilmiştir. Çalıştay kapsamında sunulan değerlendirmelerde de ölçme ve değerlendirmenin yalnızca sonuçları değil, öğrenme sürecini de izleyen çok boyutlu bir yapı olarak ele alınması gerektiği vurgulanmıştır (Selçuk, 2026).

Tablo 7. Ölçme ve Değerlendirme Sistemlerinin Karşılaştırılması

İncelenen Boyut	KKTC	Türkiye (TYMM)
Ölçme Yaklaşımı	Sonuç odaklı	Süreç odaklı
Kullanılan Araçlar	Yazılı sınav, test	Portfolyo, rubrik, performans görevi
Öğrenci Rolü	Pasif	Aktif
Geri Bildirim	Sınırlı	Sürekli
Veri Üretimi	Tekil sınav verisi	Çoklu veri noktası
Beceri Ölçümü	Kısmen	Sistematik

Çalıştay sürecinde Türkiye’de uygulanan yeni model kapsamında;

- performans görevleri,
- dijital portfolyolar,
- öz değerlendirme,
- akran değerlendirme,
- rubrikler,
- proje temelli ölçme araçlarının

daha yaygın biçimde kullanıldığı ifade edilmiştir. Bu uygulamalar, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin ölçme ve değerlendirme yaklaşımında öğrenci gelişiminin çok boyutlu ve süreç temelli olarak izlenmesini amaçlayan ilkelerle uyumludur (T.C. Millî Eğitim Bakanlığı, 2024b).

KKTC’de ise özellikle;

- veri temelli karar mekanizmalarının geliştirilmesi,
- ölçme-değerlendirme uzmanı yetiştirilmesi,
- ortak başarı izleme sistemlerinin kurulması,
- beceri temelli soru yazımı eğitimlerinin artırılması

öncelikli ihtiyaç alanları olarak değerlendirilmiştir.

4.8. Örtük Müfredat, Değerler Eğitimi ve Kurumsal İşbirliği Boyutu

Çalıştay sürecinde dikkat çeken önemli bulgulardan biri, KKTC Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yürütülen örtük müfredat uygulamalarının eğitim süreçleri üzerindeki güçlü etkisi olmuştur. Özellikle akademik takvim kapsamında düzenlenen özel gün ve haftalara ilişkin etkinliklerin, öğrencilerin tarihsel bilinç, millî kimlik, toplumsal aidiyet ve manevi değer gelişimi açısından önemli bir işlev üstlendiği ifade edilmiştir.

KKTC’de eğitim uygulamalarının yalnızca sınıf içi öğretim süreçleriyle sınırlı olmadığı; aynı zamanda okul dışı öğrenme deneyimleriyle desteklendiği görülmektedir. Bu kapsamda öğretmenlerin;

- yaparak yaşayarak öğrenme,
- deneyim temelli etkinlikler,
- törenler,
- anma programları,

- kültürel farkındalık çalışmaları,
- toplumsal katılım etkinlikleri

aracılığıyla öğrencilerin değer gelişimini destekledikleri belirtilmiştir.

Çalıştay kapsamında özellikle Lefkoşa, İskele, Gazimağusa, Girne, Lefke ve Güzelyurt ilçelerinde belediyeler ile okullar arasında kurulan iş birliklerinin dikkat çekici olduğu ifade edilmiştir. Bunun yanında sivil toplum kuruluşları, kültür dernekleri ve yerel yönetimlerle gerçekleştirilen ortak etkinliklerin öğrencilerin toplumsal sorumluluk ve aidiyet duygularını güçlendirdiği değerlendirilmiştir.

Katılımcılar tarafından, KKTC eğitim sisteminde tarihî ve millî değerlere ilişkin etkinliklerin yalnızca resmi tören niteliğinde yürütülmediği; öğrencilerin aktif katılım sağladığı uygulamalı öğrenme süreçlerine dönüştüğü vurgulanmıştır. Bu durumun özellikle öğrencilerin;

- kültürel aidiyet,
- tarihsel farkındalık,
- toplumsal sorumluluk,
- millî bilinç,
- sosyal katılım

becerilerinin gelişimine önemli katkı sağladığı ifade edilmiştir.

KKTC eğitim sisteminin güçlü yönlerinden biri, örtük müfredat uygulamalarının sistematik biçimde işletilmesi ve yerel yönetimler ile sivil toplum kuruluşlarının eğitim süreçlerine aktif katılım sağlamasıdır. Bu yapı, öğrencilerin yalnızca akademik gelişimlerini değil; tarihsel bilinç, kültürel aidiyet ve toplumsal sorumluluk gelişimlerini de destekleyen önemli bir eğitim ekosistemi oluşturmaktadır. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde değerler eğitimi ve sosyal-duygusal öğrenme alanları sistematik biçimde yapılandırılmış olmakla birlikte, KKTC'de uygulanan yerel katılım temelli örtük müfredat uygulamalarının toplumsal aidiyet oluşturma açısından güçlü bir örnek oluşturduğu değerlendirilmiştir.

5. Tartışma

5.1. Eğitim Sistemlerinin Program Felsefesi Açısından Değerlendirilmesi

Çalıştay bulguları birlikte değerlendirildiğinde, KKTC ve Türkiye Cumhuriyeti eğitim sistemlerinin tarihsel olarak ortak bir eğitim geleneğine sahip olduğu; ancak son yıllarda uygulanan program reformları nedeniyle farklı eğitim paradigmalarına yöneldiği görülmektedir.

KKTC eğitim sisteminin daha çok;

- içerik aktarımı,
- merkezi sınav başarısı,
- akademik seçicilik,
- yerel kimlik vurgusu

ekseninde yapılandığı belirlenmiştir. Bu durum özellikle öğretim süreçlerinde bilgi merkezli yaklaşımın sürmesine neden olmaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti'nde ise Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli ile birlikte;

- beceri temelli öğrenme,
- süreç değerlendirme,
- disiplinler arası yaklaşım,
- öğrenci merkezli öğretim,
- dijital dönüşüm

odaklı yeni bir eğitim anlayışının geliştirildiği görülmektedir.

Bu bağlamda iki sistem arasındaki temel farklılığın yalnızca program içeriğinde değil; öğrenmenin nasıl tanımlandığı ve öğrencinin eğitim sürecindeki rolünün nasıl yapılandırıldığı konusunda ortaya çıktığı değerlendirilmektedir.

5.2. Ölçme ve Değerlendirme Sistemlerinin Eğitim Üzerindeki Etkisi

Araştırma bulguları, ölçme-değerlendirme sistemlerinin öğretim süreçlerini doğrudan şekillendirdiğini göstermektedir. Çalıştay sürecinde katılımcılar tarafından sıklıkla vurgulanan temel görüşlerden biri, “ölçme sisteminin görünmeyen müfredat” işlevi gördüğüdür.

KKTC’de merkezi sınav yapısının;

- öğretmenlerin öğretim yöntemlerini,
- öğrencilerin çalışma alışkanlıklarını,
- kaynak kullanım biçimlerini

büyük ölçüde belirlediği ifade edilmiştir.

Bu nedenle öğrencilerin;

- test çözme becerilerinin geliştiği,
- ancak süreç temelli düşünme,
- proje geliştirme,
- araştırma yapma,
- yorumlama

becerilerinin daha sınırlı kaldığı değerlendirilmiştir.

Türkiye’de ise TYMM ile birlikte ölçme yaklaşımının yalnızca sonucu değil, öğrenme sürecini de değerlendirmeye yöneldiği görülmektedir. Özellikle:

- performans görevleri,
- dijital portfolyolar,
- rubrikler,
- öz ve akran değerlendirmeleri

öğrencilerin öğrenme sürecine daha aktif katılımını desteklemektedir.

Ancak çalıştay kapsamında Türkiye’de de uygulama farklılıklarının bulunduğu; öğretmen yeterlilikleri ve okul altyapıları arasında bölgesel farklılıkların süreç değerlendirme uygulamalarını etkileyebildiği ifade edilmiştir.

5.3. Matematik ve Fen Bilimleri Başarısına İlişkin Değerlendirme

Çalıştay sürecinde özellikle matematik ve fen bilimleri alanlarında gözlenen başarı düşüşleri önemli tartışma alanlarından biri olmuştur.

Katılımcılar tarafından bu düşüşün yalnızca içerik eksikliğiyle açıklanamayacağı; aşağıdaki faktörlerin başarı üzerinde etkili olduğu ifade edilmiştir:

- erken akademik ayrışma,
- sınav baskısı,
- okul ve bölge farklılıkları,
- öğretmen uygulamalarındaki değişkenlik,
- süreç değerlendirme eksikliği,
- laboratuvar ve uygulama yetersizlikleri.

KKTC’de özellikle merkezi sınav baskısının öğretim süreçlerini doğrudan etkilediği ve öğrencilerin ezber temelli öğrenmeye yöneldiği belirtilmiştir.

Türkiye’de ise yeni model kapsamında problem çözme ve analitik düşünme becerilerine ağırlık verilmesine rağmen, öğretmenlerin bu dönüşüme uyum sürecinin devam ettiği ifade edilmiştir.

Bu bulgular doğrultusunda matematik ve fen başarısının yalnızca müfredat değişikliği ile değil; öğretmen eğitimi, ölçme sistemi ve okul altyapılarının birlikte geliştirilmesiyle iyileştirilebileceği değerlendirilmiştir.

5.4. Sosyal Bilimler ve Tarih Öğretiminin Kimlik Boyutu

Araştırma bulguları, sosyal bilimler alanının yalnızca akademik bilgi aktarımıyla sınırlı olmadığını; aynı zamanda vatandaşlık, aidiyet ve kimlik gelişimi açısından stratejik bir işlev taşıdığını göstermektedir.

KKTC’de tarih öğretiminin;

- millî mücadele bilinci,
- Kıbrıs Türk halkının tarihsel varlığı,
- kültürel aidiyet,
- toplumsal hafıza

üzerinden şekillendiği görülmektedir.

Bu yaklaşımın öğrencilerde güçlü bir tarihsel kimlik oluşturduğu; ancak tarihsel düşünme ve çoklu perspektif geliştirme becerilerinin daha sınırlı kaldığı ifade edilmiştir.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli’nde ise;

- kanıt temelli öğrenme,
- eleştirel tarih okuryazarlığı,
- çoklu bakış açısı,
- tarihsel empati

becerilerinin daha görünür hâle geldiği belirtilmiştir.

Bu durum iki sistem arasında farklı vatandaşlık eğitimi modellerinin oluşmasına neden olmaktadır.

5.5. Dijital Dönüşüm ve Bilişim Teknolojilerinin Stratejik Rolü

Çalıştay bulguları, bilişim teknolojileri eğitiminin artık yalnızca teknik beceri alanı olmadığını; öğrencilerin akademik yönelimlerini ve gelecekteki mesleki yeterliliklerini belirleyen stratejik bir alan hâline geldiğini ortaya koymuştur.

KKTC’de mevcut yapının öğrencileri temel dijital kullanım becerileri açısından desteklediği; ancak;

- yapay zekâ okuryazarlığı,
- veri analizi,
- dijital üretim,
- ileri düzey kodlama,
- siber güvenlik

alanlarında sistematik gelişim ihtiyacı bulunduğu ifade edilmiştir.

Türkiye’de ise TYMM kapsamında dijital becerilerin disiplinler arası biçimde yapılandırıldığı ve öğrencilerin üretici teknoloji yaklaşımına yönlendirildiği görülmektedir.

Ancak her iki sistemde de;

- öğretmen dijital yeterlilikleri,
- okul altyapısı,
- teknolojik eşitsizlikler

önemli sorun alanları arasında yer almaktadır.

5.6. Öğrenci İzleme ve Veri Yönetimi Sorunu

Araştırmanın en önemli bulgularından biri, her iki eğitim sisteminde de öğrenci hareketliliğinin bütüncül biçimde izlenememesidir.

Özellikle KKTC’de;

- Türkiye’ye yönelen öğrenciler,
- üçüncü ülkelere giden öğrenciler,
- özel üniversitelere kayıt yaptıran öğrenciler,
- eğitim sisteminden kopan öğrenciler

hakkında düzenli ve bütünlük veri üretilmediği belirtilmiştir.

Bu durumun;

- eğitim politikalarının veri temelli geliştirilememesine,
- gerçek başarı analizlerinin yapılamamasına,
- öğrenci yönelimlerinin sağlıklı biçimde izlenememesine

neden olduğu ifade edilmiştir.

Türkiye’de merkezi sınav sistemi sayesinde veri üretiminin daha güçlü olduğu; ancak yurt dışına yönelen öğrenciler ve mezun izleme sistemlerinde benzer sorunların bulunduğu değerlendirilmiştir.

Çalıştay sonucunda eğitim sistemlerinin gelecekte sürdürülebilir biçimde geliştirilebilmesi için;

- ortak veri tabanları,
- uzunlamasına öğrenci izleme sistemleri,
- dijital eğitim analitiği,
- üniversite geçiş takip mekanizmalarının

güçlendirilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

6. Sonuç ve Öneriler

Bu çalıştayda, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) ile Türkiye Cumhuriyeti eğitim sistemleri; öğretim programları, ölçme-değerlendirme yaklaşımları, üniversiteye geçiş süreçleri, dijital dönüşüm uygulamaları ve öğretim anlayışları açısından karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. EYFOR 17 kapsamında gerçekleştirilen çalıştay sürecinde elde edilen bulgular, iki eğitim sistemi arasında tarihsel ve kültürel açıdan güçlü ortaklıklar bulunduğunu; buna karşın uygulama süreçlerinde farklı eğitim paradigmalarının öne çıktığını göstermektedir.

Araştırma bulguları doğrultusunda, KKTC eğitim sisteminin daha çok içerik ve sınav odaklı bir yapı sergilediği; Türkiye Cumhuriyeti’nde ise Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli ile birlikte beceri temelli, süreç odaklı ve disiplinler arası öğrenme yaklaşımının güç kazandığı görülmektedir. Özellikle ölçme-değerlendirme süreçlerinde Türkiye’de performans görevleri, portfolyo uygulamaları, rubrikler ve süreç değerlendirme yaklaşımlarının yaygınlaştırılmaya çalışıldığı; KKTC’de ise daha çok yazılı sınav ve sonuç odaklı değerlendirme anlayışının sürdüğü belirlenmiştir.

Bununla birlikte çalıştay kapsamında ortaya çıkan önemli bulgulardan biri, KKTC eğitim sisteminde örtük müfredat uygulamalarının oldukça güçlü bir yere sahip olmasıdır. KKTC Milli Eğitim Bakanlığı akademik takvimi içerisinde yer alan özel gün ve haftalar aracılığıyla; tarihî, millî, manevi ve kültürel değerlere ilişkin etkinliklerin yaygın biçimde uygulandığı görülmektedir. Bu süreçlerin yalnızca okul merkezli yürütülmediği; öğretmen, öğrenci ve veli katılımının yanı sıra belediyeler ve sivil toplum kuruluşlarıyla kurulan iş birlikleri aracılığıyla toplumsal düzeyde desteklendiği belirlenmiştir.

Özellikle Lefkoşa, Girne, Gazimağusa, İskele, Lefke ve Güzelyurt ilçelerinde belediyelerle yürütülen ortak etkinliklerin öğrencilerin aidiyet duygularını geliştirdiği, toplumsal hafızanın aktarımını desteklediği ve yaşantı temelli öğrenme süreçlerine önemli katkılar sunduğu değerlendirilmiştir. Bu yönüyle KKTC eğitim sistemi, değerler eğitimi ve toplumsal katılım temelli örtük müfredat uygulamaları açısından dikkat çekici bir deneyim alanı oluşturmaktadır.

Fen bilimleri ve matematik alanlarında her iki sistemde de öğrenci başarılarına ilişkin benzer sorun alanlarının bulunduğu görülmüştür. Özellikle sınav baskısı, okul ve bölgesel imkân farklılıkları, öğretim

uygulamalarındaki çeşitlilik ve süreç temelli değerlendirme eksikliği; akademik başarı üzerinde belirleyici faktörler olarak öne çıkmaktadır. Buna karşın Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde bilimsel süreç becerileri, problem çözme, veri analizi ve disiplinler arası öğrenme yaklaşımlarının daha sistematik biçimde yapılandırıldığı görülmektedir.

Bilişim teknolojileri alanında yapılan değerlendirmeler, dijital dönüşümün eğitim sistemleri üzerindeki etkisinin giderek arttığını ortaya koymaktadır. KKTC'de bilişim eğitimi daha çok temel dijital okuryazarlık düzeyinde sürdürülürken; Türkiye'de yapay zekâ okuryazarlığı, veri okuryazarlığı, dijital üretim ve algoritmik düşünme becerilerinin öğretim programlarına daha güçlü biçimde entegre edildiği görülmektedir. Bu durum, gelecekte eğitim sistemlerinin yalnızca akademik başarı değil, dijital yeterlilikler üzerinden de farklılaşacağını göstermektedir.

Araştırmada ulaşılan en önemli ortak sorun alanlarından biri ise öğrenci gelişim süreçlerinin bütüncül veri sistemleriyle yeterince izlenememesidir. Özellikle üniversiteye geçiş, yurt dışı yönelimleri, özel üniversite tercihleri ve sistem dışına çıkan öğrencilere ilişkin uzunlamasına verilerin sınırlı olması; eğitim politikalarının veri temelli geliştirilmesini zorlaştırmaktadır.

Çalıştay sürecinde elde edilen deneyimler doğrultusunda, gelecekte gerçekleştirilecek benzer çalışmaların daha geniş kapsamlı, çok paydaşlı ve alan temelli bir yapıda planlanmasının önemli olduğu değerlendirilmiştir. Özellikle Türkçe, matematik, fen bilimleri, sosyal bilimler, tarih, coğrafya, bilişim teknolojileri, ölçme-değerlendirme, rehberlik ve özel eğitim gibi alanlarda branş öğretmenlerinden oluşan çalışma gruplarının oluşturulması; saha deneyimlerinin daha sistematik biçimde analiz edilmesine katkı sağlayacaktır.

Bunun yanında Türkiye Cumhuriyeti'nden ilgili alan uzmanlarının, akademisyenlerin, program geliştirme uzmanlarının ve ölçme-değerlendirme uzmanlarının çalıştay süreçlerine doğrudan katılım sağlamanın; program uyumu, beceri temelli öğretim uygulamaları ve ölçme-değerlendirme standartlarının karşılaştırmalı olarak değerlendirilmesi açısından önemli katkılar sunacağı düşünülmektedir. Böylelikle çalıştayların yalnızca bilgi paylaşımı yapılan toplantılar olmaktan çıkarak, ortak politika üretimi ve uygulama geliştirme süreçlerine dönüşmesi mümkün olabilecektir.

Bu bulgular doğrultusunda aşağıdaki önerilerin geliştirilmesi uygun görülmektedir:

KKTC'de süreç temelli ölçme-değerlendirme uygulamaları kademeli olarak yaygınlaştırılmalı; performans görevleri, rubrikler, öğrenci ürün dosyaları ve dijital portfolyo uygulamalarına yönelik öğretmen eğitimleri artırılmalıdır.

KKTC ve Türkiye Cumhuriyeti arasında öğrenci geçişlerini, üniversite yönelimlerini ve mezun izleme süreçlerini kapsayan ortak veri paylaşım ve eğitim izleme sistemi oluşturulmalıdır.

Yapay zekâ okuryazarlığı, veri okuryazarlığı, dijital etik ve siber güvenlik konuları her iki eğitim sisteminde de temel beceri alanları içerisinde yapılandırılmalıdır.

KKTC'de güçlü biçimde uygulanan örtük müfredat ve toplumsal katılım temelli değerler eğitimi uygulamaları sistematik olarak dokümanite edilmeli; belediyeler ve sivil toplum kuruluşlarıyla yürütülen iş birlikleri kurumsal sürdürülebilirlik çerçevesinde desteklenmelidir.

Fen bilimleri, matematik ve bilişim teknolojileri alanlarında uygulama temelli öğretim süreçleri güçlendirilmeli; laboratuvar, dijital içerik ve öğretim materyali altyapıları geliştirilmelidir.

Öğretmenlerin ölçme-değerlendirme okuryazarlığı, dijital pedagojik yeterlilikleri ve beceri temelli öğretim tasarımı konularında hizmet içi eğitim programları yaygınlaştırılmalıdır.

KKTC ve Türkiye Cumhuriyeti Millî Eğitim Bakanlıkları arasında düzenli karşılaştırmalı eğitim çalışmaları planlanmalı; bu çalıştaylara alan bazlı öğretmen grupları, üniversite temsilcileri, ölçme-değerlendirme uzmanları, program geliştirme uzmanları ve akademisyenler aktif biçimde dahil edilmelidir.

Gelecekte düzenlenecek çalıştayların yalnızca genel değerlendirme toplantıları biçiminde değil; her ders alanına yönelik ayrı oturumlar, uygulama atölyeleri ve veri analiz çalışmalarını içeren çok boyutlu akademik platformlar şeklinde yapılandırılması önerilmektedir.

Sonuç olarak bu çalıştayı, KKTC ve Türkiye Cumhuriyeti arasında eğitim programlarının uyumu, ölçme-değerlendirme anlayışlarının geliştirilmesi, dijital dönüşüm süreçlerinin desteklenmesi ve değerler eğitimi uygulamalarının güçlendirilmesi açısından önemli bir akademik ve kurumsal iş birliği zemini oluşturduğu değerlendirilmektedir.

Bu araştırma, EYFOR 17 kapsamında gerçekleştirilen çalıştay verileri ile sınırlıdır. Bulgular katılımcı görüşlerine dayandığından genellenebilirlik sınırlı olup, yalnızca mevcut bağlam çerçevesinde değerlendirilmelidir.

Kaynakça

- Black, P., & Wiliam, D. (2009). Developing the theory of formative assessment. *Educational Assessment, Evaluation and Accountability*, 21(1), 5–31. <https://doi.org/10.1007/s11092-008-9068-5>
- İlhan, E., & Öz, E. (2015). *Maarif modeline uygun etkinlik temelli ilkokulda fen öğretimi*. Vizetek Yayıncılık.
- Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı. (2023). *Öğretim programları ve eğitim sistemine genel bakış*. KKTC Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Organisation for Economic Co-operation and Development. (2023). *Education at a glance 2023: OECD indicators*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/e13bef63-en>
- Selçuk, E. (2026). *Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli ölçme ve değerlendirme anlayışı* [Konferans sunumu]. EYFOR 17 Eğitim Yönetimi Forumu, Alanya, Türkiye.
- T.C. Millî Eğitim Bakanlığı. (2024). *Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli modül 1. Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü*. <https://tymm.meb.gov.tr>
- T.C. Millî Eğitim Bakanlığı. (2024). *Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli modül 6. Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü*. <https://tymm.meb.gov.tr>
- T.C. Millî Eğitim Bakanlığı. (2024). *Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli öğretim programları ortak metni*. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı. <https://tymm.meb.gov.tr>
- UNESCO. (2022). *Global education monitoring report 2022*. UNESCO Publishing. <https://unesdoc.unesco.org>